

ก้าวที่สามแห่งการเรียนรู้ของปัญญาประทีป

ฉบับที่ ๑/๒๕๕๔

“ไม่อยากเปิดเทอมเลย ชี้แจงเรียน” ประโยคนี้อันไหนคะ

ครูเจ็ดเองก็เคยพูดแบบนี้ก่อนเปิดเทอมทุกครั้งเมื่อยังเป็นเด็กน้อย จึงเข้าใจได้ว่าว่าเด็ก ๆ รู้สึกอย่างไรเมื่อใกล้วันเปิดเทอม เมื่อสติตามไม่ทัน จิตเผลอคิดถึงอนาคต “การบ้าน รายงาน สอบ เพื่อนใหม่... โอ้” ความอยาก (สบายอยู่บ้าน) ความไม่อยาก(ฝึก ฟิน ลำบาก) ตัวการแห่งความทุกข์ทั้งหลายก็ปรากฏขึ้นในใจของเรากันได้ทุกคน เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติ อย่าวว่าแต่เด็ก ๆ เลยค่ะ คุณครูหลายท่านก็รู้สึก “หนาว หวิว หวั่น” กันอยู่เหมือนกัน ด้วยความกังวลถึงสิ่งที่ยังไม่มาถึง ห้องเรียนแรกที่ทุกคนควรเข้าไปเรียนรู้ จึงไม่ใช่ห้องเรียนคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์หรือวิชาใดใด แต่เป็นห้องเรียนชื่อ “ปัจจุบัน”

ปีที่ ๓ ของปัญญาประทีปจึงเริ่มต้นด้วยการแก้ไขสิ่งที่เคยมองข้าม เคยพลาดใน ๒ปีที่ผ่านมา เราตั้งต้นด้วยการให้ผู้ปกครองและนักเรียนช่วยกันขนสัมภาระจากลานจอดรถเดินเข้ามาที่อาคารเรียน เพื่อส่งมอบตัวนักเรียนและให้คุณครูช่วยดูสัมภาระว่ามีสิ่งใดที่เกินจำเป็นหรือไม่ ภาพที่เห็นคุณพ่อคุณแม่พาลูกมาส่งโดยพร้อมเพรียงกัน ได้พบและพูดคุยกับคุณครู แม้อาจแน่นขนัดไปหมดทั้งพื้นที่ แต่ก็อบอุ่นและได้ประโยชน์ ผู้ปกครองหลายท่านเริ่มเรียนรู้วิถีที่ควรเป็น ได้ฝึกให้ลูกดูแลหัวกระเป๋าด้วยตนเอง ได้เห็นสิ่งต่าง ๆ ที่ลูกนำไปใส่กระเป๋าดัดมาโรงเรียนและคุณครูขอคืนฝากท่านนำกลับบ้านไป ทางโรงเรียนขออนุโมทนาผู้ปกครองที่แสดงโลกของผู้ที่ให้คุณค่ากับความ “ถูกต้อง” มากกว่า “ถูกใจ” พร้อมทั้งจะฝึกฝืน เคารพกติกา เป็นตัวอย่างทำให้ลูกเห็น เพราะการกระทำของท่านย่อมประทับลงไปในดวงจิตของลูกมากกว่าเสียงที่ท่านพร่ำสอน

แม้จะกังวลล่วงหน้ามาอย่างไร พอเด็ก ๆ ได้มาอยู่ร่วมกันทั้งที่เกาน้องใหม่ต่างก็ปรับตัวปรับใจได้ดียิ่ง เริ่มจากช่วงรู้จักใจใน ๓ วันแรก ปีนี้คุณครูไม่ได้เริ่มด้วยความสนุกสนาน สันทนาการกันเหมือนเก่า แต่จัดกิจกรรมที่เรียกสติให้เด็ก ๆ ได้รู้จักโรงเรียนก่อน โดยให้เด็ก ๆ ศึกษาหลักการอยู่ร่วมกัน พฤติกรรมที่ติงามของปัญญาประทีป ปรับความรู้ความเข้าใจของพี่เกาน้องใหม่โดยพร้อมเพรียงเป็นรูปธรรม ซึ่งเราเปิดโอกาสให้พี่ ๓ ได้ช่วยกันคิดสร้างสรรค์โดยใช้บทบาทสมมติที่พี่ ๆ หนดเป็นการนำเสนอให้น้อง ๆ ได้เห็นถึงวัฒนธรรมที่ต่างควรช่วยกันดำรงหรือทำให้เกิดขึ้นในชุมชนแห่งนี้ เช่น การค้อมหลังและศีรษะเวลาเดินผ่านผู้ใหญ่ การยกมือทักทายสวัสดิ์ผู้ที่อาวุโสก่อนเสมอ การขออนุญาตก่อนเข้าห้องพักครู เป็นต้น ซึ่งที่จริงแล้วสิ่งเหล่านี้มิได้มีความแปลกใหม่แต่อย่างใด หากแต่ค่อย ๆ สูญหายไปเพราะขาดการถ่ายทอดให้เยาวชนรุ่นหลังได้สืบสานกันต่อไป จากวัฒนธรรมของโรงเรียนสู่การรู้จักด้านกายภาพของบ้านที่ ๒ แห่งนี้ คุณครูสาระวิทยาศาสตร์ (ครูป๋ม) และสาระสังคม(ครูทราย) ได้พาเด็ก ๆ ทัวร์พื้นที่ สสำรวจเรียนรู้ธรรมชาติ และอาคารสถานที่ต่าง ๆ ในปัญญาประทีป พร้อมวาดแผนที่ประกอบการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย

อีกกิจกรรมที่สำคัญในช่วงแรกแบกความกังวลนี้คือ **งานศิลปะ** ซึ่งปีนี้**ครูมดและครูแพง**ร่วมกันวางแผนให้เด็ก ๆ ทำงานเป็นกลุ่มย่อยช่วยกันวาดภาพสิ่งที่เด็กๆอยากให้เป็นคล้ายอนุสาวรีย์ของปัญญาประทีป และลงมือลงแรงปั้นดินเหนียวด้านเหนียวเป็นงานประติมากรรมตามแบบที่วาดไว้ ซึ่งความเย็นและพื้นผิวที่นุ่มของดินจะมีส่วนช่วยให้เด็กๆคลายความตึงเครียดทั้งทางกายและทางใจได้ในช่วงที่ต้องอาศัยการเรียนรู้สิ่งใหม่และปรับตัวให้เหมาะสมแบบนี้ และการจัดให้ทำงานเป็นกลุ่มย่อยจะเปิดโอกาสให้เด็กๆเรียนรู้จักและเรียนรู้จากกันและกันได้อย่างดีทีเดียว อีกไม่นานคงได้เห็นผลงานกันนะคะครูมด ครูแพง

ในปีนี้โรงเรียนของเราได้รับความเมตตาจาก **อาจารย์สุภาพ วงศ์เกียรติขจร นักกฎหมายระดับแนวหน้าของชาติ จาก Harvard Law School** มาให้ความรู้เด็กๆในเรื่องของกฎหมาย เรื่องของคดีที่เป็นข่าวเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน เหตุปัจจัยของความพลาดพลั้งที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นกรณีศึกษาสำหรับพวกเราทุกคนในชุมชนนี้ และท่านยังเปิดโอกาสให้เด็กๆ ได้ตั้งคำถามอย่างเต็มที่ตลอด ๓ ชั่วโมงเต็ม ทางโรงเรียนจึงขออนุโมทนาบุญแด่อาจารย์สุภาพมา ณ โอกาสนี้

ช่วงบ่ายสุดท้ายของรู้จักหัวใจ เราได้จัดให้เด็กๆได้รับการตรวจสุขภาพโดยแม่แจจ (คุณแม่พี้นี้ ม.๓)พยาบาลจิตอาสาที่ช่วยเหลือปัญญาประทีปมาโดยตลอด และครูโอ (นักศึกษาแพทย์ คุณครูวิทยาศาสตร์ (ชีวะ)และสุขศึกษาของเรา) เด็กๆส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องภูมิแพ้ เรื่องสุขภาพในช่องปาก เช่น เหงือกอักเสบ มีกลิ่นปาก (กรณีตัดฟัน) และทางโรงเรียนได้ให้เด็กๆทุกคนทานยาถ่ายพยาธิครบ ๓ วันแล้ว จึงขอฝากให้ผู้ปกครองช่วยดูแลเรื่องสุขอนามัยของลูกที่บ้านไปพร้อมๆกัน ใหนักนอยู่เป็น รักษาดูแลร่างกายตนเองเป็น

นอกจากตรวจสุขภาพแล้ว เด็กๆได้ทดสอบสมรรถภาพทางกายของตนเอง โดยปีนี้เราได้เชิญ**ครูวัฒนา และครูแมน** จากโรงเรียนทอสีมาช่วยเป็นกองหนุนให้**ครูเบน** เพื่อการดูแลเด็กๆได้เต็มที่มากขึ้น เด็กที่ไม่มีโอกาสได้ออกกำลังกายเป็นประจำอาจจะบ่นปวดแขน โอดครวญตามสภาพ หลังจากทีกล้ำเนื้อต้องออกแรงทำงานมากกว่าที่เคย งานนี้ได้เห็นความฮึด ฮึดสู้ของเด็กๆหลายคน เด็กผู้หญิงบางคนถึงขนาดวิดพื้นไป ๘๐ ครั้ง โอ้โห....ทำได้อย่างไร

หลังจากเล่นบทจริงจังกับเด็กๆมาตลอด ๓ วัน ช่วงสุดสัปดาห์แรก คุณครูจึงเปิดเวลาให้เด็กๆผ่อนคลายด้วยกิจกรรมรับขวัญน้องใหม่โดยพี่เก่าเป็นผู้ออกแบบและผู้นำ โดยมีคุณครูอยู่ใกล้ๆ ยกเว้นเกมยอดฮิตของวัยรุ่นที่รับวัฒนธรรมมาจากตะวันตกเต็มๆ อย่าง “ Truth or Dare” ที่เด็กๆขอเล่นโดยไม่มีครูอยู่ในวง แต่เราไว้วางใจเพราะเด็กๆรับปากว่าจะไม่เล่นเกินงามเลขขบวัฒนธรรมไทยของเรา จะอยู่แค่ประมาณถามความลับกัน คุณครูจึงค่อยๆถอนตัวลงมารอด้านล่าง

ที่เห็นเป็นที่เด็ดของเด็กๆคงเป็นช่วงเช้าวันอาทิตย์ที่เราเปิดให้พี่ๆได้แสดงความสามารถส่วนตัวให้น้องๆเห็น มีทั้งร้องเพลง เต้นรำ เล่นดนตรี และเดี่ยวไมโครโฟนที่เรียกเสียงหัวเราะ ยิ้มน้อยใหญ่จากทุกคนได้เป็นอย่างดี จนช่วงทำนองเริ่มทนมไม่ไหวต้องลุกมาขอแสดงตนกันบ้าง ใครเป็นใคร รายละเอียดเป็นอย่างไร **คุณครูเอ็ม ครูบรรณาธิกร**ใหม่ใจรักงานโสธของเรา ได้ช่วยบันทึกภาพทั้งนี้ และเคลื่อนไหวไว้หมดแล้ว อาจจะมีการตัดเป็นคลิปให้คุณพ่อคุณแม่ได้ชมกันทางเฟสบุคของปัญญาประทีปดีไหมคะ

ทุกบ่ายวันอาทิตย์ที่เด็กๆอยู่โรงเรียน เราจัดให้เป็นวัน “รักสะอาด” ให้**ครูพ่อ ครูแม่ได้ฤกษ์พาเด็ก ๆกวาด ถู บัด ชัด ล้าง** กันให้เต็มที่ เวลาช่วยกันทำงานบ้านแบบนี้ เด็กๆบางคนก็ทำไปบ่นไป แต่แอบยิ้ม แอบหัวเราะสนุกกันได้

ตลอด แบบไม่รู้เนื้อรู้ตัว มีการออกแบบจัดห้อง รวบรวมพลังขนย้าย ผลักเฟอร์นิเจอร์ไปมาหลายครา จนได้แบบห้องที่ถูกต้อง ประโยชน์ใช้สอย แฮ่...ครูเหนื่อยแทน วิทยุวิทยุไม่วุ่นนอน

การเรียนรู้สาระต่างๆในปี นี้ เราเตรียมทีมงานคุณครูมาอย่างแน่นขนัดด้วยจำนวนและคุณภาพ (สนใจอ่านประวัติย่อของคณะครูเพิ่มเติมได้ทางเฟสบุคของโรงเรียน) มีความหลากหลายทั้งด้านวิชาการและกิจกรรม ทำให้เด็ก ๆ โดยเฉพาะรุ่นพี่ม.๓ หลายคนตื่นตัว กระตือรือร้นในการเรียนมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด หลายคนออกแบบการศึกษาเอกเทศไว้ได้อย่างเหมาะสมกับความสนใจ ความถนัดและความสามารถของตน แสดงให้เห็นถึงการรู้จักตนเองมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายที่สำคัญยิ่งอันหนึ่งของโรงเรียน คือให้เด็ก ๆ ได้ค้นพบความสนใจ และความถนัดของตน ผ่านการได้รับโอกาสให้ทำงานและกิจกรรมที่หลากหลายทั้งในและนอกรั้วโรงเรียน พบเจอครู ผู้ใหญ่ที่คอยสนับสนุนอย่างใกล้ชิดในชุมชนเล็ก ๆ ที่อบอุ่นแห่งนี้

ปีนี้คุณครูทุกคนพูดเป็นเสียงเดียวกันว่า “เด็ก ๆน่ารัก” โดยเฉพาะรุ่นพี่ของเรา พยายามฝึกฝน ปรองดองตน เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับน้อง ๆ ส่วนน้องก็พร้อมที่จะเรียนรู้ขีดความสามารถตนเองเป็นอย่างดี ถึงแม้ครูจะคอยเตือนกันเองว่า “มันไม่เที่ยงทนอ” แต่ต้องถือว่าการเริ่มต้นที่ดีน่าช่ยไปกว่าครึ่ง จากนั้นไปก็ขอให้พวกเราทั้งบ้านและโรงเรียนได้ช่วยกันสร้างเหตุสร้างปัจจัยที่สอดคล้องเป็นหนึ่งเดียว เทียนี่พาเด็ก ๆ ข้ามฝั่งแม่น้ำที่เขี้ยวกรากไปด้วยกันให้จงสำเร็จเทอญ

ในสุดสัปดาห์หน้า(๔-๕ มิ.ย.) อาจารย์ประมวล เพ็งจันทร์ อดีตอาจารย์คณะมนุษยศาสตร์ ภาควิชาปรัชญา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผู้ที่ผลัดตนเองออกจากหน้าที่การงานที่หลายคนปรารถนามาออกผจญภัยเดินทางด้วยเท้าจากเหนือถึงใต้กว่า ๑,๐๐๐ กิโลเมตร ได้เมตตาเดินทางจากจ.เชียงใหม่มาร่วมล้อมวงเปิดใจคุยกับเด็ก ๆ และคณะครูของเราถึงที่ปัญญาประทีป ท่านทำไปเพื่ออะไร และเรียนรู้อะไรจากการตัดสินใจในครั้งนั้น รวมถึงเกร็ดการดำรงชีวิตตลอดมาของท่านที่จะพาให้เราเปิดมุมมองที่แตกต่างด้วยใจที่ชุ่มชื้น เบิกบาน ผู้ปกครองที่สนใจอยากเรียนรู้จากอาจารย์ประมวลไปพร้อม ๆ กันกับเรา สามารถดูรายละเอียดเพิ่มเติมจากเฟสบุคของโรงเรียน หรือจากครูแจ๊ด ที่ ๐๘๐-๘๙๐-๓๔๐๔ ตั้งแต่วันอังคารที่ ๓๑ พ.ค.นี้เป็นต้นไป แล้วพบกันฉบับหน้านะคะ

“เหงื่อนั้นแหละคือน้ำมันต์อันประเสริฐ”

พุทธทาสภิกขุ

ด้วยความเคารพอย่างสูง

ครูแจ๊ด